

VILNIAUS R. PAGIRIŲ GIMNAZIJOS

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus r. Pagirių gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas)) paskirtis – padėti gimnazijoje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos ir intervencijos vykdymą Vilniaus r. Pagirių gimnazijoje.

3. Tvarkos aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Visi gimnazijos bendruomenės nariai (administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, mokiniai, tėvai (globėjai/rūpintojai), kiti gimnazijos darbuotojai) turi būti supažindinti su gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu, jį įgyvendinančiais dokumentais:

5.1. pedagogai supažindinami Mokytojų tarybos posėdyje pasirašytinai;

5.2. kitus gimnazijos darbuotojus supažindina gimnazijos direktoriaus įgaliotas asmuo įsigaliojus tvarkos aprašui pasirašytinai;

5.3. mokinius supažindina klasės vadovas;

5.4. tėvus (globėjus/rūpintojus) supažindina klasės vadovai per klasės tėvų susirinkimą.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** – tai fizinio ar psichologinio smurto forma.

6.2. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamas.

6.4. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.5 **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

6.6. **Patyčių stebėtojas** – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.7. **Smurto ir patyčių prevencija** – veikla, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų/rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.8. **Smurto ir patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.9. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ir patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Vilniaus r. Pagirių gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingų asmenų, sudarančių patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). Gimnazijos direktorius Vykdyto grupės nariais paskiria 3 ar daugiau vaiko gerovės komisijos narių, kurie kasmet:

10.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ar patyčias analizę;

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurto ar patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.6. esant reikalui, teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. teikia metodinę pagalbą klasių vadovams, dalykų mokytojams, konsultuoja tėvus (globėjus/rūpintojus), vykdo teisinį mokinių švietimą;

10.8. apie visus smurto ir patyčių atvejus ir intervencines veiklas informuoja gimnazijos direktorių;

10.9. atlieka kitus gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus.

11. Klasių vadovai vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

11.1. kuria psichologiškai saugų klasių mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais;

11.2. tėvų susirinkimo metu aptaria klasės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą smurto ir patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

11.3. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vykdyto grupę, koordinuojančią vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III PATYČIŲ IR SMURTO INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, (jei turi galimybę) išsaugo įrodymus;

12.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;

12.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus/rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja klasės vadovą ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias, elektroninių patyčių atveju, (jei turi) pateikia išsaugotus įrodymus;

12.5. jei informuoja tiesiogiai vieną iš Vykdyto grupės narių apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.1).

13. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį patyčias:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

13.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ar patyčių dalyviais, esant poreikiui informuoja tėvus (globėjus/rūpintojus), kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.3. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną;

13.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.1), ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui ar grupės nariui ir informuoja juos apie pokyčius.

14. Vykdyto grupės pirmininkas ar grupės narys, kuris priėmė pranešimo apie smurtą ir patyčias formą:

14.1. registruoja ją Smurto ir patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas socialinio pedagogo kabinete):

14.2. imasi spręsti smurto ir patyčių situaciją;

14.3. nesibaigus smurto ar patyčių situacijai ar esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį;

15. Vykdyto grupė, įvertinusi turimą informaciją:

15.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, smurtą ar patyčias patiriančiu asmeniu, stebėtoju, tėvais (globėjais/rūpintojais), klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus/rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą (Priedas Nr.2);

15.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

15.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui;

15.4. prireikus inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį, kurio metu yra aptariama smurto ir patyčių situacija ir svarstomi prevencijos ir intervencijos priemonės. Jei Vaiko gerovės komisijos numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją.

16. Vaikui smurtaujant ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias turi informuoti gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui smurtaujant ar pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias turėtų informuoti gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Gimnazijos direktorius, sužinojęs apie darbuotojo patiriamas smurtą ar patyčias arba darbuotojo smurtavimą ar tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

19. Smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

VILNIAUS R. PAGIRIŲ GIMNAZIJA PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

Pranešimo data _____

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____.	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	